

Lukuseula Oy:n tietosuojaseloste

1. Lukuseula

Lukuseula on Lukuseula Oy:n ylläpitämä suomalainen ohjelmistoratkaisu, jolla voidaan arvioida monipuolisesti teknisen lukutaidon ja tekstinymmärtämisen taitoja. Lukuseulaa on kehitetty vuodesta 2016 lähtien ja sen kehitystyötä ohjaa teoriasidonnaisuus, tutkimusperustaisuus, ja perusopetuksen opetus suunnitelman perusteet (Opetushallitus, 2014; Ståhlberg, Hotulainen & Lehto, 2020). Lukuseulan avulla voidaan tehostaa esimerkiksi lukemisen vaikeuksien tunnistamista ja kohdentaa lukemisen tukea entistä tarkemmin. Koulutuksen järjestäjät voivat hyödyntää Lukuseulaa arvioidessaan antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta. Arviointiväline soveltuukin lukutaidon osalta peruskoulun tasa-arvon toteutumisen seurantatyökaluksi. Lopulta palvelun tavoitteena on vähentää koulunsa päättävien heikkojen lukijoiden määrää tehostamalla ja kehittämällä lukutaidon arviointia sekä lukutaidon kehityksen seurantaa.

2. Tietosuojaselosteessa käytettävien termien selitykset

- **Lukuseula-palvelu.** Lukuseula Oy:n kehittämä ja ylläpitämä ohjelmistoratkaisu.
- **Lukuseula Oy.** Palveluntuottaja, Suomalainen Osakeyhtiö, Y-tunnus on 3137632-6.
- **Asiakas.** Lukuseula-palvelua hyödyntävä taho (esim. kunta tai oppilaitos, jonka kanssa Lukuseula Oy on sopimussuhteessa).
- **Asiakaskäyttäjä.** Asiakkaan palveluksessa toimivat Luonnolliset Henkilöt, jotka käyttävät Lukuseula-palvelua (esim. kunnan opetustoimen asiantuntijat ja rekisteröidyt opettajat).
- **Arvioitava tai Loppukäyttäjä.** Loppukäyttäjät, joiden lukutaitoa Asiakas ja Asiakaskäyttäjä arvioivat hyödyntäen Lukuseula-palvelua (esim. tietyn koulun oppilaat).
- **Pilottiasiakkaat.** Lukuseula-palvelun käyttäjät esimerkiksi yksittäisissä oppilaitoksissa, joilta ei kerätä pseudonymisoituja henkilötietoja. Mikäli Tietosuojaselosteen tietty kohta ei koske tätä ryhmää, se on mainittu erikseen tekstissä.
- **Henkilötieto, Henkilötietojen Käsittely, Rekisterinpitäjä ja Rekisteröity.** Määritely samalla tavalla kuin Euroopan Parlamentin ja Euroopan Neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 27 huhtikuuta 2016, liittyen luonnollisten henkilöiden henkilötietojen suojelemiseen ja vapaaseen liikkuvuuteen (**EU:n Tietosuoja-asetus tai GDPR**).
- **Pseudonymisoitu Henkilötieto.** Henkilötietojen käsitteleminen siten, ettei henkilötietoja voida enää yhdistää tiettyyn henkilöön ilman lisätietoja. Tällaiset lisätiedot täytyy säilyttää huolellisesti erillään henkilötiedoista. Esimerkki Pseudonymisoidusta henkilötiedosta on ohjelmistojärjestelmän synnyttämä satunnainen tunniste, joka yhdistetään aina tiettyyn samaan Arvioitavaan, esimerkiksi e89b-426614174000. Tällainen tunniste on mahdollista yhdistää tietyn Arvioitavan suoriin henkilötietoihin (esim. nimi tai sähköposti) vain Pseudonymisoidusta Henkilötiedosta erillään säilytettävällä lisätiedolla, joka yhdistää kyseisen tunnisteen ko. suoriin henkilötietoihin.
- **Korttinumero.** Pseudonymisoitu henkilötieto, joka kerätään niiden kuntien Arvioitavilta, joiden kanssa tästä on sovittu erikseen.
- **Uniikki tunnusnumero:** Lukuseulan-palvelun automaattisesti generoima Uniikki tunnusnumero, jota Arvioitavat/Loppukäyttäjät käyttävät palveluun kirjautumisessa ja testin tekemisessä ja Asiakaskäyttäjät esim. luokkien luomiseen koulun sisällä, Arvioitavien tulosten tarkasteluun ja testin ohjeistuksessa Arvioitaville.

3. Arvioitavien Henkilötietojen Käsittelyn luonne ja tarkoitus

Lukuseula Oy tallentaa ja käsittelee Arvioitavien Henkilötietoja vain siinä määrin, kun se on Lukuseulapalvelun toiminnan kannalta välttämätöntä. Asiakas toimii Lukuseula-palvelun käsittelemien Arvioitavien Henkilötietojen osalta Rekisterinpitäjänä ja Lukuseula Oy Henkilötietojen Käsittelijänä. Lukuseula Oy käsittelee Arvioitavien osalta ainoastaan Pseudonymisoituja Henkilötietoja ja Tutkimustietoja (ks. tarkemmin tutkimustietojen määritelmä kohdasta 5. Lukuseula-palvelun käsittelemät ja tallentamat tiedot Arvioitavista) ja pyrkii aktiivisesti varmistamaan, ettei mitään sellaisia lisätietoja, joiden avulla Arvioitava voitaisiin tunnistaa, käsitellä Lukuseula-palvelussa.

Muiden kuin Pilottiasiakkaiden osalta, myös toisenlaisia Arvioitavien Pseudonymisoituja Henkilötietoja (Korttinumero) Käsitellään esimerkiksi silloin, kun tulokset tallennetaan kunnan käyttämään *Visma InSchool Primus –järjestelmään*. Joissain tapauksissa Pseudonymisoitua henkilötietoa saatetaan käyttää myös tarvittavien oppilaskohtaisten anonyymien Tutkimustietojen (Kunnan kanssa sovittujen) siirtämiseen Lukuseula Oy:lle samasta järjestelmästä (esim. laajemmat tutkimustiedot, joita tarvitaan Asiakkaan tilaamia raportteja varten ja mahdollisesti aineistosta tehtävää tutkimuslaitoksessa toteutettavaa tutkimusta varten). Lukuseula Oy ei voi tunnistaa yksittäisiä oppilaita Pseudonymisoidun Henkilötiedon (Korttinumero) perusteella.

4. Asiakaskäyttäjien Henkilötietojen Käsittelyn luonne ja tarkoitus

Asiakas toimii Lukuseula-palvelun käsittelemien Asiakaskäyttäjien (esim. opettajat tai rehtorit) Henkilötietojen osalta Rekisterinpitäjänä ja Lukuseula Oy Henkilötietojen Käsittelijänä. Lukuseula Oy käsittelee vain niitä Henkilötietoja, jotka ovat ehdottoman välttämättömiä Lukuseula-palvelun tietoturvalliseen kirjautumiseen ja -käyttöön liittyen. Tällaisiin välttämättömiin Henkilötietoihin lukeutuvat esimerkiksi Asiakaskäyttäjän (esim. opettajat tai rehtorit) sähköpostiosoite. Sähköpostiosoitetta käytetään käyttötuen tarjoamiseksi sekä tärkeiden palvelun käyttöä ja turvallisuutta koskevien tiedotteiden välittämiseksi. Asiakaskäyttäjät voivat pyytää Lukuseula Oy:tä poistamaan sähköpostinsa Lukuseula Oy:n tietokannasta lähettämällä sähköpostia Lukuseula Oy:lle (ks. Kohta 14, Yhteystiedot).

5. Lukuseula-palvelun käsittelemät ja tallentamat tiedot Arvioitavista

Lukuseula-palvelu yhdistää automaattisesti Uniikkiin tunnusnumeroon ja/tai Korttinumeroon erinäisiä Arvioitavaan liittyviä yleisiä, anonyymejä tietoja (Tutkimustiedot), joita Lukuseula Oy voi käyttää Asiakkaalle tehtävissä erillisissä selvityksissä, raporteissa ja tutkimustarkoituksessa. Tällaisia Tutkimustietoja ovat:

1. Arvioitavan itse Lukuseulan taustalomakkeeseen kirjaamat tiedot:
  - sukupuoli
  - ikä
  - äidinkielen, matematiikan ja englannin kielen viimeisimmät arvosanat (4.–9. lk.)
2. Arvioitavan saamat tulokset Lukuseula-palvelulla toteutetuista testeistä.
3. Asiakaskäyttäjän antamat lisätiedot Arvioitavasta, esimerkiksi:
  - Saako Arvioitava suomi toisena kielenä -opetusta
  - Saako Arvioitava tukiopetusta lukemiseen tai tehostettua lukutaidon opetusta
  - Saako Arvioitava suomen kielen opetusta yksilöllistetyn oppimäärän mukaisesti
4. Asiakkaan kunnan nimi sekä Asiakaskäyttäjän koulun nimi ja Arvioitavien luokan tunnus.

Kerättyä aineistoa käsitellään EU:n Tietosuojat-Asetusten (2016/679) ja muussa Asiakkaan toimintaan mahdollisesti soveltuvassa tietosuojalainsäädännössä asetettujen vaatimusten mukaisesti. Aineistosta tehtyjen tutkimusten tekemistä ohjaavat Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK, 2019) suositukset.

Lukuseula-palvelu mahdollistaa Asiakaskäyttäjille myös Arvioitavien lukutaidon kehityksen seurannan toistuvilla testeillä. Seuranta tapahtuu hyödyntäen Lukuseula-palvelun tunnusgeneraattoria, jolla Asiakaskäyttäjä luo Uniikkeja tunnusnumeroita Arvioitaville. Esimerkki: Asiakaskäyttäjä luo palvelussa luokan ja luokalle 20 Uniikkia tunnusnumeroa Arvioitaville (luokan oppilaat). Näillä Uniikeilla tunnusnumeroilla Arvioitavat pääsevät kirjautumaan Lukuseula-palveluun tekemään lukutaitoa arvioivia tehtäviä. Kun Arvioitavat ovat tehneet testin, Uniikin tunnusnumeron takana olevat testitulokset tallentuvat palveluun. Mikäli Asiakaskäyttäjä haluaa seurata Arvioitavien lukutaitoa, hänen tulee arkistoida tulokset palvelussa ja luoda niille uusi testi. Kun uusi testi on luotu, samat oppilaat voivat tehdä samoilla tunnuksilla uuden testin ja seurata Arvioitavan lukutaidon kehitystä.

Lukuun ottamatta Pilottiasiakkaita, niiden Asiakkaiden osalta, jotka ovat tilanneet Lukuseulan arvioinneista erityisiä raportteja (esim. koulukohtaiset raportit tai hankeraportit), Arvioitavat tunnistetaan joissain tapauksissa Uniikin tunnusnumeron lisäksi Korttinumerosta. Korttinumeron keräämisestä sovitaan erillisellä Asiakkaan kanssa tehtävällä sopimisella, ja korttinumerot kirjaa palveluun Asiakaskäyttäjä. Korttinumero on Pseudonymisoitu Henkilötieto, jota ei voida suoraan yhdistää Arvioitavaan. Mikäli Korttinumeroa käytetään esimerkiksi tietyn Arvioitavan testitulosten tallentamiseen Asiakkaan käytössä olevaan *Visma InSchool Primus -järjestelmään*, Asiakkaan tulee itsenäisesti tallentaa arviointidata Korttinumeron perusteella omaan järjestelmäänsä, joka yhdistää korttinumeron tiettyyn Arvioitavan suoriin Henkilötietoihin (esim. Nimi). Lukuseula Oy ei käsittele tällaisia suoria Henkilötietoja, eikä sellaisia tallenneta Lukuseula-palveluun. Asiakas toimii Rekisterinpitäjänä suhteessa Loppukäyttäjiin/Arvioitaviin, joten Asiakkaan vastuulla on varmistaa, että Arvioitavien henkilötietoja käsitellään ja tallennetaan oppilaitoksissa EU:n Tietosuojat-asetuksen mukaisesti.

6. Lukuseula-palvelun käyttäjätunnukset

Lukuseula-palvelussa hyödynnetään viidenlaisia käyttäjätunnuksia.

1. Kuntatunnus

Niiden kuntien osalta, joissa on tehty kuntakohtainen sopimus Lukuseulan käytöstä, asiakas voi ladata kaikki kunnan oppilaiden tulokset luokka-asteittain napin painalluksella Lukuseula - palvelusta hyödyntämällä kuntatunnusta. Lisäksi Kuntatunnus mahdollistaa lukutaitotulosten tarkastelun koulukohtaisina keskiarvoina.

2. Pääkäyttäjätunnus

Kun Asiakas on esimerkiksi koulu tai oppilaitos, pääkäyttäjätunnuksen haltija (yleensä koulun laaja-alainen erityisopettaja) voi kirjautua Lukuseula-palveluun ja luoda sinne luokkia oman koulunsa sisällä. Pääkäyttäjä voi vaihtaa oman salasanan palveluun itsenäisesti tietoturvan lisäämiseksi. Luokkien Uniikit tunnusnumerot (oppilastunnukset) generoituvat automaattisesti palveluun kirjatun koulun nimen, luokan tunnuksen ja oppilasmäärän perusteella. Luokan loppukäyttäjien salasana on pääkäyttäjätunnuksen haltijan päätettävissä ja se on kaikille Arvioitaville/loppukäyttäjille sama. Pääkäyttäjä voi luoda myös Asiakaskäyttäjätunnuksen (opettajatunnus) luokkaan. Lisäksi pääkäyttäjä voi tarkastella kaikkien koulun oppilaiden lukutaitotuloksia tulospalvelusta. Tulosten esittämisessä tunnistetietona käytetään Lukuseulapalvelun luomia Uniikkeja tunnusnumeroita, eikä näiden tunnusnumeroiden takana olevia oppilaita voi tunnistaa, ellei tiedä, kenelle oppilaalle tietty tunnus on annettu. Yleisiä toimintatapoja on kaksi: 1. luokanopettaja tietää tunnuksen takana olevan oppilaan nimen ja

laaja-alainen erityisopettaja voi kysyä luokanopettajalta, kenelle tietty tunnus kuuluu. 2. laaja-alainen erityisopettaja luo kaikki Uniikit tunnusnumerot ja tietää niiden takana olevat nimet.

3. Asiakaskäyttäjätunnus

Kun Asiakas on esimerkiksi koulu tai oppilaitos, Asiakkaan pääkäyttäjä (esim. laaja-alainen erityisopettaja) luoda ja antaa opettajalle oman Asiakaskäyttäjätunnuksen. Opettaja voi kirjautua tällä tunnuksella oman luokkansa Lukuseula-testiin ja tarkastella oman luokkansa oppilaiden tuloksia Uniikin tunnusnumeron (Loppukäyttäjätunnus) perusteella. Opettajat voivat kirjata itselleen muistiin, kenelle he antavat Arvioitavien Uniikit tunnusnumerot eli oppilastunnukset. Muistiin kirjatut suorat tunnustiedot ovat vain opettajan ja/tai laaja-alaisen erityisopettajan tiedossa ja opettaja/oppilaitos on vastuussa niiden tietoturvallisesta säilyttämisestä. Lisäksi opettajat täyttävät joitain Tutkimustietoja oppilaasta palveluun (ks. edellä kohta 5), jotta lukutaidosta ja sen kehityksestä voidaan tehdä tarkempia analyysejä. Tutkimustietoja käytetään Asiakkaan mahdollisesti tilaamiin hankeraportteihin ja koulukohtaisiin raportteihin sekä tutkimuslaitoksessa tehtävään tutkimukseen.

4. Loppukäyttäjätunnus

Kun Asiakas on esimerkiksi koulu tai oppilaitos, Arvioitavat, eli esimerkiksi oppilaat pääsevät kirjautumaan loppukäyttäjätunnuksella (Uniikki tunnusnumero ja pääkäyttäjän luoma salasana) palveluun ja tekemään testin sekä täyttämään lyhyen taustatietolomakkeen, jossa kerätään Tutkimustietoja lukutaitoselvitysten ja tutkimusten mahdollistamiseksi (ks. edellä kohta 5).

5. Huoltajatunnus

Kun Asiakas on esimerkiksi koulu tai oppilaitos, Arvioitavien huoltajat pääsevät kirjautumaan Huoltajatunnuksella oman huollettavansa tuloksiin. Huoltajatunnus luodaan, kun arvioitava on tehnyt testin. Asiakaskäyttäjä (esim. opettaja) voi lähettää tämän tunnuksen huoltajalle. Asiakaskäyttäjä on vastuussa siitä, että tunnus lähetetään testin tehneen oppilaan huoltajalle. Tunnuksella huoltaja voi tarkastella huollettavansa (Arvioitava) saamia tuloksia lukutestistä Lukuseula.fi -sivustolla. Lisäksi Huoltajatunnuksilla pääsee tarkastelemaan, minkälaisia tietoja tunnuksesta on kerätty.

7. Aineiston luovuttaminen ulkopuolisille

Mikäli Lukuseula-palvelulla kerättyä aineistoa käsitellään ulkopuolisten kanssa, kyseessä on tutkimustarkoitus. Aineistoa saavat käyttää tutkimustarkoituksissa ainoastaan Lukuseula Oy ja Lukuseula Oy:n määrittelemät tutkimusryhmien jäsenet kohdassa **9. Henkilötietojen säilytysajat ja aineiston tutkimuskäyttö** määritellyllä tavalla. Mikäli aineistoa luovutetaan tutkimusryhmien jäsenille itsenäiseen käyttöön, aineisto anonymisoidaan. Aineistosta poistetaan sellaiset Tutkimustiedot, joita yhdistämällä voisi teoreettisesti olla mahdollista selvittää Arvioitavan Henkilötietoja, kuten yksittäiset luokkatunnukset.

8. Epäsuorien henkilötietojen siirtäminen EU:n tai ETA:n ulkopuolelle tai kansainväliselle järjestölle

Aineistoa ei siirretä EU:n tai ETA:n ulkopuolelle tai kansainvälisille järjestöille.

9. Henkilötietojen säilytysajat ja aineiston tutkimuskäyttö

Arvioitavan Pseudonymisoituja Henkilötietoja ja Tutkimustietoja säilytetään niin kauan kuin Asiakas hyödyntää Lukuseula-palvelua tai kunnes Asiakas kirjallisesti pyytää tietojen poistamista. Palveluntuottajalla on oikeus käyttää aineistoa tutkimuksissa pseudonymisoidussa muodossa (pseudonymisoitu massa). Pseudonymisoidusta massasta tehdystä tutkimuksesta ei voida tunnistaa

yksittäisiä oppilaita, luokkia tai kouluja. Pseudonymisoidun massan tutkimuskäyttö tarkoittaa esimerkiksi sitä, että kaikkien arviointiin osallistuneiden tyttöjen keskimääräistä lukunopeutta tutkitaan. Mikäli aineistoa käytetään muulla tavalla kuin pseudonymisoituna massana, siihen kysytään aina kirjallinen lupa kunnalta ja huoltajalta.

10. Profilointi ja automaattinen päätöksenteko

Rekisterin sisältämiä tietoja ei käytetä profilointiin, eikä tietoihin kohdisteta automaattista päätöksentekoa.

11. Omien tietojen tarkastusoikeus ja tietojen poistaminen

Lukuseula-palvelu Käsittelee Arvioitavien Pseudonymisoituja Henkilötietoja ja/tai Asiakkaan Tutkimustietoja ja toimii näiden Henkilötietojen Käsittelijänä suhteessa Asiakkaaseen (Rekisterinpitäjä). Kun Arvioitava on tehnyt testin, Asiakaskäyttäjä toimittaa huoltajalle Huoltajatunnuksen, jolla huoltaja voi tarkastella huollettaviensa testituloksia lukuseula.fi -sivustolla. Mikäli tunnusta ei ole toimitettu huoltajalle testin jälkeen, sitä voi pyytää ensisijaisesti luokanopettajalta ja toissijaisesti Lukuseula Oy:ltä (ks. Kohta 14. Yhteystiedot). Huoltajatunnuksella pääsee tietosuoja -välilehdelle, josta huoltaja näkee, minkälaisia tietoja tunnuksesta on kerätty. Mikäli Huoltaja haluaa vielä tarkemmat tiedot Lukuseula Oy:n keräämistä tunnuksen tiedoista tai haluaa poistaa tunnuksen tiedot palvelusta, Huoltajan tulee lähettää sähköpostilla Tietopyyntö tai Poistamispyyntö Lukuseula Oy:lle (ks. Kohta 14. Yhteystiedot). Viestiin kirjoitetaan otsikko: **Tietopyyntö** tai **Poistamispyyntö** sekä Arvioitavan tunnus esim. 234216. Arvioitavan tunnus näkyy huoltajan palautesivustolla.

Mikäli Arvioitavan tunnus poistetaan palvelusta, Lukuseula-palvelussa ei voida seurata Arvioitavan lukutaidon kehitystä. Tässä tapauksessa Arvioitavan lukutaitoa arvioidaan (mikäli Lukuseula-palvelun käyttöä jatketaan kunnassa), mutta hänelle luodaan jokaista arviointia varten uusi Uniikki tunnusnumero. Mikäli tunnus halutaan poistaa, Asiakaskäyttäjän tulee tallentaa itselleen Arvioitavan tulokset, jotta Asiakaskäyttäjälle jää talteen kyseisen oppilaan lukutaitotulokset. Poistamisen jälkeen tunnuksen tiedot poistuvat kokonaisuudessaan Lukuseula-palvelusta.

Asiakaskäyttäjän tai Huoltajan ei tule missään tilanteessa lähettää Arvioitavan suoria henkilötietoja, kuten nimeä tai sähköpostiosoitetta Lukuseula Oy:lle. Lukuseula Oy toteuttaa em. pyynnöt Uniikkien tunnusnumeroiden perusteella Huoltajien pyynnöstä. Lukuseula sitoutuu Vastaamaan Asiakkaan kirjallisiin Tieto- ja poistamispyyntöihin ja poistamaan Arvioitavan tiedot palvelusta kohtuullisessa ajassa pyyntöjen lähettämisestä huomioiden käytettävissä olevat resurssit.

12. Auditointi

1. Tilaajalla on oikeus auditoida Palvelu ja sen tuottaminen sekä siihen liittyvät Palveluntuottajan järjestelmät.
2. Auditointi on suoritettava siten, ettei Palveluntuottajan muiden asiakkaiden tietoturva tai heidän tietojensa luottamuksellisuus vaarannu.
3. Tilaaja vastaa auditoinnin järjestämisen kustannuksista.
4. Palveluntuottajan tulee korjata tarkastuksessa havaitut puutteet ilman aiheetonta viivästystä. Olennaiset puutteet, jotka muodostavat ilmeisen uhan tietoturvallisuudelle, on korjattava heti.
5. Palveluntuottajan Tietosuojaliitteen vastaisista laiminlyönneistä tai virheistä aiheutuneet auditoinnissa ilmenneet puutteet ja virheet Palveluntuottaja korjaa veloituksetta.

13. Oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle

Mikäli rekisteröity katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä rikotaan sitä koskevaa lainsäädäntöä, rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle, tietosuojavaltuutetun toimisto; tietosuoja(at)om.fi

14. Yhteystiedot

Lukuseula Oy. Länsisatamanakatu 28 as 11, 00220, Helsinki. lauri(at)lukuseula.fi. Y-tunnus: 3137632-6. Verkkosivusto: <https://www.lukuseula.fi>